

TÜRKİYE'DE UZAKTAN EĞİTİM MERKEZİ KURULUŞU VE ORGANİZASYONU: NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Yrd.Doç.Dr., Mehmet Fatih Barış
Namık Kemal Üniversitesi
Tekirdağ
mfbaris@nku.edu.tr

Öğr.Gör. Ersoy Mevsim
Namık Kemal Üniversitesi
Tekirdağ
emevsim@nku.edu.tr

Özet

Uzaktan eğitim dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yaygınlaşmakta, buna bağlı olarak da yükseköğretim kurumları, bünyelerinde uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere uzaktan eğitim merkezleri kurmaktadır. Özellikle devlet üniversitelerinde bu tür bir merkez kurmanın hem resmi prosedürleri hem de alt yapı oluşturma süreci titiz ve yorucu bir çalışma gerektirmektedir. Bu çalışmanın amacı bir uzaktan eğitim merkezinin kuruluşunu, resmi prosedür, organizasyon ve personel durumu ile teknik, donanım ve yazılım altyapıları gibi birçok açıdan incelemektir. Bu konuyla ilgili yapılan çalışmalar incelenmiş, araştırmacıların da tecrübe ettiği kurulum süreci irdelenerek gelecekte uzaktan eğitim merkezi kurmak isteyenlere rehberlik edecek bir çalışma ortaya konmuştur. Bu yönüyle çalışmanın, teorik ve pratik açıdan birçok soruya yanıt vereceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Uzaktan eğitim merkezi, UZEM, araştırma ve uygulama merkezi kurulumu, uzaktan eğitim programı.

ESTABLISHMENT AND ORGANISATION OF A DISTANCE EDUCATION CENTER IN TURKEY: CASE STUDY OF NAMIK KEMAL UNIVERSITY

Abstract

Distance education is widespread in Turkey as it is in the world, consequently the higher education institutions set up distance education centers to carry out distance learning activities. Especially in state universities either official procedures of establishing such a center or infrastructure building process requires a rigorous and exhausting work. The aim of this study is to examine many aspects of the establishment of a distance education center like formal procedures, organization and personnel status and techniques, such as hardware and software infrastructure. The studies on this topic and the researchers' experience about establishment process examined, as a result a guide those who want to build of distance education center have been revealed. This aspect of the study, theoretical and practical terms is expected to respond to many questions.

Key Words: Distance education center, DEC, establishment of research and introduction center , distance education program.

GİRİŞ

Uzaktan eğitim veya uzaktan öğretim olarak adlandırılan ve son dönemde giderek yaygınlaşan bu eğitim modeli ülkemizde birçok kurum ve üniversite tarafından tercih edilmeye başlamıştır. Özellikle üniversiteler bünyelerinde bir uzaktan eğitim merkezi oluşturmak için büyük çaba sarf etmektedirler. Yükseköğretim Kurumu

(YÖK) uzaktan eğitimde ulusal bir standardın oluşması ve yükseköğretim hedef ve amaçlarının dışına çıkılmaması için çıkardığı yönetmelik ve yönergelerle uzaktan eğitim usul ve esaslarını belirlemektedir. YÖK'ün belirlediği bu usul-esaslara ve uzaktan eğitimin gerçekleşmesi için gerekli unsurlara bağlı olarak üniversiteler bünyelerinde uzaktan eğitim merkezleri kurmaktadır.

Çetin ve diğerleri (2004) eğitim sürecinin tamamında veya büyük bir kısmında öğrencilerin ve öğretmenlerin ayrı fiziksel mekanlarda bulunmalarını ve öğrenci-öğretmen arasındaki iletişimi sağlamak amacıyla eğitsel medyanın kullanılması (bilgisayar, telefon, vb.) ve ders içeriklerinin bu araçlarla öğrenciye ulaştırılmasını uzaktan eğitimin belirleyici unsurları olduğunu ifade etmişlerdir. Buna göre üniversitelerde, ifade edilen bu sistemin kurulması ve hizmetin sunulması için uzaktan eğitim birimlerinin veya merkezlerinin kurulmasına ihtiyaç doğmuştur.

Üniversitelerde uzaktan eğitim merkezleri resmi olarak Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi olarak kurulmakla birlikte genellikle üniversitenin isminin yanına UZEM (Uzaktan Eğitim Merkezi) kısaltmasını alarak kullanılmaktadır. Örneğin İstanbul Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi İSUZEM, Trakya Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (TUZEM), Namık Kemal Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (NKUZEM) vb.. şeklinde isimlendirilmektedir.

İşman (2011), "Eğitim sistemi içinde uzaktan eğitim önemli bir yer tutmaktadır. Uzaktan eğitim modeline, ilgili kurum ve kuruluşlar (üniversiteler, bakanlıklar ve diğerleri) uzaktan eğitime gereken önemi vermelidirler. Bireylerin eğitim ihtiyacı uzaktan eğitimden faydalanılarak giderilmelidir. Eğitim kurumları ancak bu sayede gelecek yüzyıllarda ayakta kalabilecektir." demektedir. Bu yaklaşımdan yola çıkarak gerek resmi kurumların gerekse özel kurumların eğitim teknolojilerini etkin kullanmak ve güncel kalabilmek için bünyelerinde uzaktan eğitim birimlerine ihtiyaç duyduğu söylenebilir.

Bu çalışmada bir devlet üniversitesinde uzaktan eğitim merkezlerinin kurulması için gerekli olan idari, teknik, donanım ve yazılım altyapısı ile izlenmesi gereken yasal prosedürler üzerinde durulmuştur. Hemen her eğitim kurumunun ihtiyaç duyduğu bu merkezlerin kurulum aşamalarının bilinmesi önümüzdeki dönemde bu konuda çalışma yapacak olanlara büyük kolaylık sağlayacağı öngörülmektedir. Sürdürülebilir bir UZEM kurulması için hem resmi prosedürlerin yerine getirilmesi hem de detaylı bir fizibilite çalışmasına ihtiyaç vardır.

YÖNTEM

Bu bölümde UZEM kurulum çalışmalarında izlenen adımlar, yapılan fizibilite çalışmaları pratik uygulamalar üzerinde durulmuştur. Yapılan çalışmalar Namık Kemal Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (NKUZEM) örneği üzerinden anlatılmıştır.

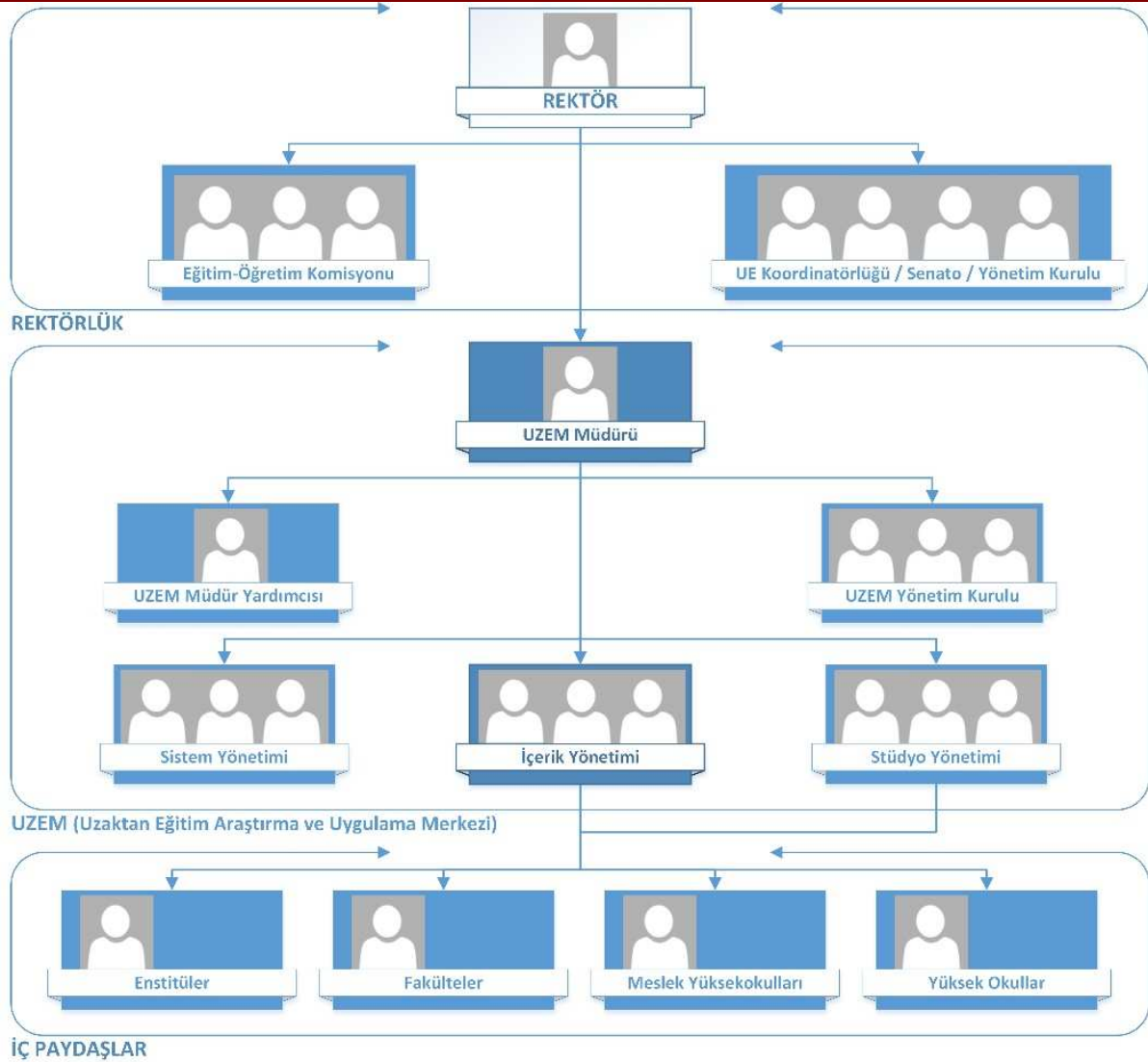
Uzaktan Eğitim Merkezi Kurulum Parametreleri

Uzaktan eğitim merkezi kurulumunda birçok işlemin eş zamanlı olarak yürütülmesi gerekmektedir. UZEM kurulumunda dikkat edilmesi gereken parametreler şunlardır:

- Organizasyon
- Personel
- Mekan/Ortam Altyapısı
- Teknik Altyapı /Donanım Altyapısı
- Yazılım Altyapısı

Organizasyon

Bir UZEM kuruluşunda ilk yapılması gereken merkezin organizasyonunun oluşturularak iş bölümünün ve atılacak resmi adımların belirlenmesidir. Şekil 1.de NKUZEM organizasyon şeması görülmektedir.

Şekil 1: NKUZEM Organizasyon Şeması

Devlet üniversitelerinde diğer merkezlerde olduğu gibi UZEM de idari olarak rektöre bağlı olup kararlar UZEM yönetim kurulunda alınmaktadır. UZEM bünyesinde ise merkez müdürü, müdür yardımcısı, sistem yöneticisi, içerik tasarımcısı ve multimedya sorumlusu yer almaktadır.

Organizasyon oluşturulduktan sonra yapılacak ilk iş UZEM yönetmelik ve yönergesinin hazırlanmasıdır. Bir devlet üniversitesinde UZEM kurulması için YÖK tarafından belirlenen bazı standartlar ve kurallar vardır. YÖK'ün belirlediği bu standartlar gelişen teknolojiye ve şartlara göre güncellenmektedir. YÖK en son 20.02.2014 tarihinde uzaktan eğitim usul esaslarında değişiklik yapmıştır. UZEM yönetim kurulu, üniversitenin lisans, önlisans ve lisansüstü yönetmelikleri ile Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esasları (YÖK, 2014) dikkate alarak UZEM yönetmeliğini ve yönergesini hazırlayarak üniversitenin Eğitim Öğretim ve Mevzuat komisyonlarına gönderir. Bu komisyonlarca da uygun görülen yönetmelik ve yönerge üniversite senatosu tarafından onaylanarak uzaktan eğitim uygulama ve araştırma merkezi açma talep dosyası ile YÖK'e bildirilir. YÖK tarafından incelenen dosyadaki UZEM yönetmeliği Resmi Gazete' de yayımlandıktan sonra UZEM resmi olarak kurulmuş olur.

Personel

Bir UZEM'in sağlıklı bir şekilde yönetilmesi için yönetim kuruluna ek olarak aşağıda listelenen personele ihtiyaç duyulmaktadır.

- Merkez Müdürü: Merkezin idaresi, koordinasyonu, diğer birimlerle iletişim ve üniversite dışındaki kurumlarla bağlantı kurma, yönetim kurulunun aldığı kararları uygulama ve proje yönetimi görevlerini yerine getirir.
- Merkez müdür yardımcısı: Merkez personelinin koordinasyonu, UZEM faaliyetlerinin koordinasyonu ve iç paydaşların koordinasyonu görevlerini yerine getirir.
- Teknik sistem sorumlusu: Uzaktan eğitim merkezi ile ilgili teknik alt yapının hazırlanması, kontrolü ve oluşabilecek hataların giderilmesi ile sorumludur.
- Öğrenme yönetim sistemi (ÖYS) sorumlusu: UZEM in temel yazılımı olan ÖYS nin yönetilmesi, birim kaydı, ders kaydı, öğrenci kaydı ders materyallerinin sisteme yüklenmesi, canlı derslerin organizasyonu ve takibinden sorumludur.
- İçerik tasarımcısı: Sistemde bulunması gereken her dersin interaktif içeriğinin hazırlanması, geliştirilmesi ve kontrolünden sorumludur.
- Multimedya sorumlusu: Ders içeriğinde bulunan görsel materyallerin hazırlanması, videoların çekilmesi ve montajlanmasından sorumludur.
- Pedagog: Ders içeriğinin hazırlanma sürecinde, dersin senaryosunun hazırlanmasında ve derslerle ilgili her türlü yazılı ve görsel materyallerin tasarlanmasında içerik tasarımcısı, multimedya sorumlusu ile birlikte çalışır. Oluşturulan içeriği pedagojik yönden inceler ve tavsiyelerde bulunur.

Bu personele ek olarak her dersin tasarımında ilgili dersin öğretim elemanının bulunması ve hazırlanan materyallerin uygunluğunu kontrol etmesi gerekir. Sürdürülebilir bir UZEM için gerekli olan bu personel, görevlendirme veya hizmet alımı şeklinde temin edilebilir. İlk etapta personel birden fazla görevi yerine getirebilir ancak UZEM de personelin standart işlerini yapması, hem profesyonelleşme hem de sürdürülebilirlik açısından önemlidir.

Mekan/Ortam Altyapısı

Uzaktan eğitim merkezlerinin kuruluş aşamasında en büyük problemlerden birisi yer tahsisidir. UZEM kavramı farklı kişilerce farklı yorumlandığı için mekan tahsisinde de problemler yaşanmaktadır. Bu sebeple UZEM in görev tanımı ve işlevi iyi anlatılarak yer talep edilmesi gerekir. Bir UZEM in sağlıklı bir şekilde çalışması için;

- Büro: İçerik tasarımcıların çalışabileceği ideal büyüklükte bir mekan.
- Yönetim Odası: Yönetim kurulu, müdür ve müdür yardımcılarının yönetim işlerini organize edebilecekleri bir mekan.
- Stüdyo: Ders videolarının çekimi ve montajı için kullanılmak üzere gerekli düzenlemelerin (yalıtım, ışık vb..) yapıldığı bir mekan.
- Canlı ders odası: Gerek e-ders paketlerindeki ses kayıtlarının yapılması gerekse ihtiyaç duyan öğretim elemanlarının kullanabileceği bir mekan.
talep edilerek hazırlanması gerekmektedir.

Teknik Altyapı

Eğitim kurumu, uzaktan eğitim yöntemi ile eğitim vermeye başlamadan önce mutlaka teknik bir altyapı oluşturmalıdır. Kullanılan teknik altyapının günü kurtaracak nitelikte değil de uzun vadede kurumun işini görececek donanıma sahip olması gerekmektedir (Yiğit ve diğ., 2010). UZEM in faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan yazılımın yükleneceği ve kontrol edilebileceği teknik bir altyapıya da ihtiyaç duyulmaktadır.

UZEM bünyesinde bulunması gereken yazılımlar öğretim yönetim sistemi ve sanal sınıf uygulamasıdır. Bu yazılımlar üniversite bünyesindeki mevcut sunuculara yüklenemediği gibi dışardan bir sunucu kiralarak hizmet alma yolu da tercih edilebilir. Her iki uygulamada çevrimiçi ve çevrimdışı çalışmaya uygun ortamlarda çalışmalıdır. Özellikle çok sayıda kullanıcının aynı anda çevrimiçi olacağı, canlı derslerin ve çevrimdışı video derslerin sıklıkla kullanılacağı düşünülerek sunucu performansının yanında internet ve ağ altyapısının da ihtiyaçlara cevap verecek nitelikte olması gerekmektedir. Mümkünse sanal sınıf uygulaması ile ÖYS farklı sunucularda tutulmalıdır (Tablo 1.).

Tablo 1: Namık Kemal Üniversitesi UZEM teknik altyapısı

Kullanım Amacı	Sunucu Konfigürasyonu
Öğretim Yönetim Sistemi	2 X 2,93 Ghz CPU, 4 GB RAM, 80 GB HDD özelliğinde 1 Adet Vmware Sanal Sunucu
Sanal Sınıf Uygulaması	4 X 2,93 Ghz CPU, 16 GB RAM, 500 GB HDD özelliklerinde 2 Adet Vmware Sanal Sunucu
İnternet ve ağ altyapısı	İnternet çıkış hızı 300 Mbit/saniye

Teknik altyapıya ek olarak donanım altyapısının da oluşturulması gerekmektedir. İçerik tasarımı, canlı ders, video ders, e-ders paketi hazırlama gibi aktiviteler için aşağıda listelenen donanıma ihtiyaç duyulmaktadır.

- Bilgisayar: İçerik tasarımcılarının ve e-ders paketi hazırlayan personelin kullanacağı, basit görsel işlemlerin gerçekleştirilebileceği özellikte bilgisayarlar.
- Kamera: Işık, reflektör, tripod vb.. ekipmanıyla birlikte, yüksek yoğunluklu (HD) çekimler yapabilecek nitelikte kamera.
- Web Kamera: Canlı derslerde ve sanal sınıf uygulamalarında kullanılmak üzere web kamera.
- Kulaklık-Mikrofon: Canlı ders yaparken veya takip ederken kullanılmak üzere mikrofonlu kulaklık.

Yazılım Altyapısı

Bir uzaktan eğitim merkezinin misyonunu en iyi şekilde yerine getirebilmesi için çok özellikli, kullanıcı dostu, anlaşılır ve sade yazılımlara ihtiyaç vardır. Belki de bir UZEM in en önemli unsuru yazılım altyapısıdır. Çünkü uzaktan eğitimde ders içeriği yazılım üzerinden sunulmakta, yardım ve destek hizmetleri yazılım üzerinden verilmekte, çevrimiçi teknolojiler kullanılmakta ve bir kısım sınavlar yazılım üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bu yönüyle uzaktan eğitimin omurgasını yazılım altyapısı oluşturmaktadır.

Öğretim yönetim sistemi ve sanal sınıf yazılımları haricinde, ders içeriği hazırlama, e-ders paketleri oluşturma, ders sunu ve notlarının hazırlanması, ses-videoların hazırlanması ve montajı gibi birçok işlem için de çeşitli yazılımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Uzaktan eğitim merkezlerinde gerekli olan yazılımlar şunlardır.

- Öğrenim Yönetim Sistemi: E-ders, video, sunu, ödev, proje, forum, doküman paylaşımı gibi birçok aktivitenin gerçekleştirildiği yazılımdır.
- Sanal Sınıf Uygulaması: Canlı ders aktivitesinin çevrimiçi olarak gerçekleştirildiği yazılı, sesli ve görüntülü iletişime imkan sunan yazılımdır.
- E-ders Paketi Hazırlama Yazılımı: İnteraktif e-ders paketlerinin hazırlandığı yazılımdır.
- Ofis Uygulamaları: Ders notu ve sunularının hazırlanabilmesi için gerekli yazılımları ifade eder.
- Ses-video İşleme Yazılımları: Video ders ve canlı derslerin düzenlenmesi ve montajı için gerekli yazılımlardır.

Bu yazılımlara ek olarak UZEM internet sayfasının oluşturulması ve merkezle ilgili duyuru ve bildirimlerin buradan yapılması da yazılımla ilgili altyapı çalışmaları arasında sayılabilir.

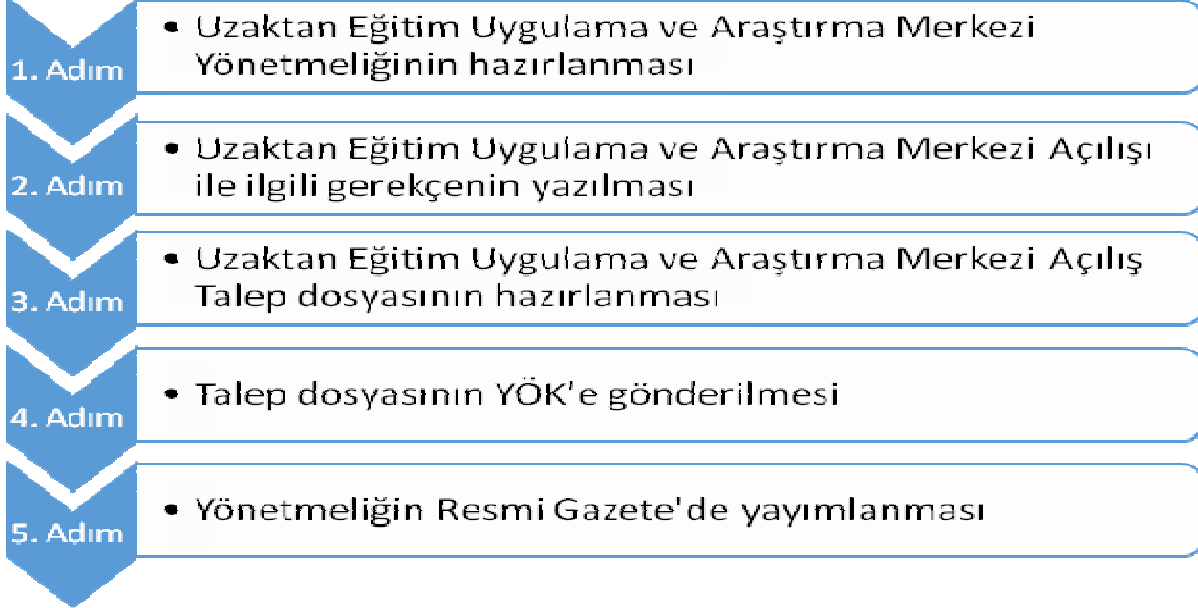
Türkiye’de Uzem Kuruluşu Ve Çalışması

Bu bölümde Türkiye’de bir UZEM kuruluşu için yapılması gereken işlemler ile UZEM bünyesinde ortak-zorunlu derslerin verilmesi ve uzaktan eğitim programı açılması için izlenmesi gereken adımlar üzerinde durulacaktır.

Türkiye’de UZEM Kuruluşu

Türkiye’de bir devlet üniversitesinde uzaktan eğitim merkezi kurulması için YÖK tarafından belirlenen bazı prosedürlerin yerine getirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte uzaktan eğitim verebilmek için merkez kurulması da şart değildir. Gerekli altyapı oluşturulduktan sonra üniversite bünyesinde kurulacak bir birimle de uzaktan eğitim faaliyetleri yürütülebilir.

Uzaktan Eğitim Merkezleri resmi olarak Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi olarak kurulur ve kuruluş aşamasında bir uygulama ve araştırma merkezi için gerekli olan adımlar izlenir. UZEM kuruluşunda izlenecek adımlar şunlardır (Şekil 2.).

Şekil 2: UZEM kuruluşunda izlenecek adımlar

1. Adım: Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin Yönetmeliği hazırlanarak önce üniversitenin mevzuat ve eğitim komisyonlarında, ardından üniversite senatosunda görüşülerek onaylanması adımdır.
2. Adım: Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezinin açılışı ile ilgili gerekçe yazılır. Bu bölümde merkezin üniversiteye katkısı, üniversitede hali hazırda yürütülmekte olan diğer programlara katkısı, araştırma ve projeler açısından değeri ile sosyal katkıları belirtilir.
3. Adım: Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Açılış Talep dosyası hazırlanır. Bu dosya içerisinde önceki adımlarda hazırlanan yönetmelik ve gerekçe ile merkezde görev alacağı öngörülen personelin özgeçmişleri konulur.
4. Adım: Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Açılış talep dosyası üniversite yönetimine sunulur. Onaylandığı takdirde YÖK'e gönderilir.
5. Adım: YÖK'e gönderilen dosya ilgili kurullarca onaylandıktan ve yönetmelik Resmi Gazete 'de yayımlandıktan sonra merkez kurulmuş olur.

UZEM Faaliyetleri İçin İzlenmesi Gereken Adımlar

Bu bölümde uzaktan eğitim merkezi kurulduktan sonra yapılacak faaliyetler 2 bölümde incelenecektir. Üniversitelerde ortak ve zorunlu derslerin bazıları uzaktan eğitim yolu ile verilmektedir. Bazı üniversitelerde ise tamamı uzaktan eğitim yolu ile verilen önlisans, lisans ve yüksek lisans programları bulunmaktadır. YÖK'ün hazırladığı usul esaslara göre her ikisi de mümkündür. Hatta örgün eğitimde bazı derslerin %30 u uzaktan eğitim yolu ile verilebilir (YÖK,2014).

- a) *Örgün eğitimdeki ortak-zorunlu derslerin uzaktan eğitim yolu ile verilmesi:* YÖK genel kurulunca en son 20.02.2014 tarihinde belirlenen Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esasları Madde 5-1 e göre "Yükseköğretim kurumlarının; ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde diploma programları ile senatoları tarafından uygun görülmesi halinde, birinci ve ikinci öğretim programlarındaki bazı dersleri uzaktan öğretim yoluyla verilebilir." Bunun için şu adımlar izlenmelidir:
- Uzaktan eğitim yolu ile verilecek dersler belirlenir.
 - Belirlenen derslerin uzaktan eğitim yoluyla verileceği üniversite senatosunca onaylanır.
 - İlgili bölümlerdeki öğrencilere dönem başlamadan 8 hafta önce duyurulur.
 - Dersi verecek öğretim elemanları belirlenir.
 - Ders içerikleri hazırlanır, videolar çekilir.
 - Öğretim elemanları ve öğrenciler için ÖYS kullanım kılavuzları hazırlanır.
 - Öğretim elemanları ÖYS kullanımını hakkında bilgilendirilir.
 - Öğrenciler dönem başında ÖYS hakkında bilgilendirilir.

- b) Uzaktan eğitim önlisans, lisans veya lisansüstü programı açılması: Tümüyle uzaktan eğitim veren bir programın açılması için resmi adımların atılmasının yanında YÖK'ün talep ettiği standartlara ulaşıp ulaşılmadığını da göstermek gerekir. Bir yükseköğretim kurumunda önlisans, lisans veya lisansüstü program açılması için yapılması gereken işlemleri şu şekilde sıralayabiliriz.
- 1) Talep dosyasının hazırlanması: Programı açacak birimin (meslek yüksekokulu, fakülte, enstitü), açmak istediği programla ilgili talep dosyasını hazırlayarak birim yönetim kuruluna sunması gerekir. Yönetim kurulunca onaylanan dosya sırayla üniversite eğitim öğretim komisyonuna ve senatoya gider.
 - 2) Uzaktan eğitim değerlendirme formunun doldurulması: YÖK, açılacak program uzaktan eğitim yolu ile verilecekse ilgili kurumun hazırbulunuşluk düzeyini görmek üzere uzaktan eğitim değerlendirme esaslarının belirtildiği bir formun da başvuru dosyasına eklenmesini talep etmektedir.
 - 3) E-ders içeriklerinin hazırlanması: Bu dönemde uzaktan eğitim merkezi, açılması planlanan programın birinci döneminde okutulacak tüm derslerin ilk 4 haftalık e-ders paketlerini hazırlayarak öğrenim yönetim sistemine yükler. Bu e-ders paketlerinde dersin interaktif anlatımının yanında;
 - Dersin videosu,
 - Dersin sunusu,
 - Ders notları,
 - Dersle ilgili örnek sorular (çoktan seçmeli, doğru-yanlış, eşleştirme vb..), bulunmalıdır.
 - 4) Uzaktan eğitim bilgi derleme formunun doldurulması: Başvuru dosyası YÖK'e ulaştıktan sonra YÖK tarafından gönderilen "Uzaktan Öğretim Bilgi Derleme Formu" doldurularak YÖK'e ulaştırılır. Bu formda UZEM in organizasyon ve personel durumu ile mekan, teknik, donanım ve yazılım altyapıları hakkında bilgi verilir. Ayrıca hazırlanan 4 haftalık örnek e-ders içeriklerinin incelenmesi için ÖYS site adresi, kullanıcı adı ve şifreler de bilgi formunda belirtilir.
 - 5) YÖK daveti: YÖK tarafından yapılan ön değerlendirmenin ardından uygun görülen kurumlar açılış taleplerini sözlü olarak sunmak üzere YÖK Uzaktan Eğitim Komisyonu'na davet edilirler.
 - 6) YÖK sunumu: YÖK Uzaktan Eğitim Komisyonu'na yapılacak sunuma, açılacak programla ilgili bir kişi ve uzaktan eğitim altyapısını anlatabilecek bir kişinin katılmasında fayda vardır. Sunumda, açılması planlanan programın gerekçesi kısaca anlatıldıktan sonra üniversitenin uzaktan eğitim merkezinin personel ve mekan durumunun yanında teknik altyapısı, yazılım ve donanım altyapıları anlatılır. Ayrıca öğrenim yönetim sistemi, sanal sınıf sistemi hakkında bilgi verildikten sonra, daha önce hazırlanarak sisteme yüklenmiş olan örnek e-ders içerikleri sunulur.
 - 7) Canlı ders hazırlığı: Sunum sırasında komisyon genellikle canlı ders yapabilme kabiliyetini görmek için örnek canlı ders yapılmasını ister. Bu sebeple sunum yapılacak saatte örnek canlı ders sunumu yapacak bir öğretim elemanının hazır bulunması gerekir.
Bu adımlar gerçekleştikten sonra uzaktan eğitim komisyonunun değerlendirmesinin ardından program açılış talebi önce YÖK Eğitim-Öğretim Komisyonunda sonra da YÖK Genel Kurulu'nda görüşülür. Olumlu veya olumsuz sonuçlar gerekçeleri ile birlikte ilgili üniversitelere resmi yazıyla bildirilir.

SONUÇ

Türkiye'de üniversiteler, ilk ve orta dereceli eğitim kurumları, hatta firmalar uzaktan eğitimi başlı başına bir eğitim yöntemi olarak bazen de mevcut eğitim sistemlerine destekleyici unsur olarak kullanmaya başlamışlardır. Özellikle yükseköğretim kurumlarında uzaktan eğitim hızla yaygınlaşan bir kavram haline gelmiştir. Bu bağlamda birçok üniversite kendi uzaktan eğitim merkezini kurarak önlisans, lisans ve yüksek lisans programları açma, sertifika ve hizmetiçi eğitim kursları düzenleme, lisans tamamlama programları açma gibi birçok faaliyeti gerçekleştirmektedirler.

Üniversiteler uzaktan eğitim faaliyetlerini genellikle bir merkez vasıtasıyla yürütmektedirler. Türkiye'de bir devlet üniversitesinde UZEM kurmak ve uzaktan eğitim faaliyetlerini bu merkez çerçevesinde yürütmek için resmi prosedürlerin yanında mekân, personel, idari işlemler, teknik altyapı, yazılım ve donanım altyapısı gibi birçok konuda adımlar atılması gerekmektedir. Uzaktan eğitimde sunulan aslında bir e-öğrenme içeriğidir. E-öğrenme içeriğinin yapımında ve sunumda etkin olan süreçler ve iş akışı tasarlanırken insan gücü, donanım ve yazılım bileşenleri önem kazanmaktadır (Mutlu ve diğ., 2007). Bu bileşenlerin uygun şekilde temini ve kurulan yapının sürdürülebilir olması büyük önem arz etmektedir.

Bu çalışmada UZEM kurulum aşamalarının gerçekleştirilmesi, örgün eğitimin bir kısmının uzaktan eğitim yolu ile verilmesi veya tümüyle uzaktan eğitim veren programların açılması ile ilgili yapılacak çalışmalar üzerinde durulmuştur. Buna göre, uzaktan eğitim merkezi kurmak için;

- Merkezin organizasyonun oluşturulması,
 - Gerekli personelin temin edilmesi,
 - Merkez için fiziki mekan/ortam altyapısının hazırlanması,
 - Teknik altyapı ve donanım altyapısının oluşturulması,
 - Gerekli yazılımların temin edilmesi gerekmektedir.
- UZEM kurulumu için YÖK'ün tespit ettiği bazı adımların atılması gerekir. Bu adımlar;
- Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin hazırlanması
 - Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Açılışı ile ilgili gerekçenin yazılması
 - Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Açılış Talep dosyasının hazırlanması
 - Talep dosyasının YÖK'e gönderilmesi
 - Yönetmeliğin Resmi Gazete' de yayımlanması olarak özetlenebilir.

UZEM kurulduktan sonra birçok faaliyet merkez bünyesinde gerçekleştirilebilir. Örgün eğitim derslerinin bir bölümü uzaktan eğitim yolu ile verilebilir veya tamamen uzaktan eğitim veren önlisans, lisans ve yüksek lisans programları açılabilir. Sertifika ve hizmetiçi eğitim kursları düzenlenebilir. Lisans tamamlama programları açılabilir veya kurumsal eğitim seminerleri organize edilebilir. Üniversitelerin hem sınıf hem de öğretim elemanı yetersizliği yüzünden sıklıkla başvurduğu örgün eğitim programlarının bir kısmının uzaktan eğitim yolu ile verilmesi için dersler belirlendikten sonra;

- Belirlenen derslerin uzaktan eğitim yoluyla verileceği üniversite senatosunca onaylanır.
- İlgili bölümlerdeki öğrencilere dönem başlamadan 8 hafta önce duyurulur.
- Dersi verecek öğretim elemanları belirlenir.
- Ders içerikleri hazırlanır, videolar çekilir.
- Öğretim elemanları ve öğrenciler için ÖYS kullanım kılavuzları hazırlanır.
- Öğretim elemanları ve öğrenciler ÖYS kullanımı hakkında bilgilendirilir.

Birçok üniversitenin gayret gösterdiği faaliyetlerden birisi de tümüyle uzaktan eğitim veren önlisans, lisans veya yüksek lisans programları açmaktır. Bunun için planlı ve uzun soluklu bir çalışmaya ihtiyaç vardır. Bu çalışmaları özetleyecek olursak;

- Talep dosyasının hazırlanması
 - Uzaktan eğitim değerlendirme formunun doldurulması
 - E-ders içeriklerinin hazırlanması
 - Uzaktan eğitim bilgi derleme formunun doldurulması
 - YÖK daveti ve sunumu
- adımlarının eksiksiz olarak yerine getirilmesi gerekir.

Çalışmada yer alan faaliyetler Namık Kemal Üniversitesi Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi kuruluşu ve merkez kuruluşunu müteakip yapılan iş ve işlemlerin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın önümüzdeki yıllarda benzer faaliyetleri yürütecek kişilerin çalışmalarını kolaylaştıracağı ve bu çalışmalara rehberlik edeceği düşünülmektedir.

Not: Bu çalışma 24-26 Nisan 2014 tarihlerinde Antalya'da 21 Ülkenin katılımıyla düzenlenen 5th International Conference on New Trends in Education and Their Implications – ICONTE' de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Çetin Ö., Çakıroğlu M., Bayılmış C., Ekiz H. (2004). Teknolojik Gelişme İçin Eğitimin Önemi ve İnternet Destekli Öğretimin Eğitimdeki Yeri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET* July. 3(3), 144-147.

İşman, A. (2011). Uzaktan Eğitim. Ankara:PEGEM Akademi.

Mutlu M.E., Gülen M.F., Dinçer G.D., (2007). Açıköğretim E-Öğrenme Yapım Ve Sunum Altyapısı. *Akademik Biliřim 2007 - Akademik Biliřim Konferansı Bildirileri*. Dumlupınar Üniversitesi.

Yiğit T., Bingöl O., Armađan H., Aruđaslan E., Çolak R., Yakut G., Çivril H. (2010). Uzaktan Eğitimde Yeni Bir Yaklaşım: e-stüdyo. *Akademik Biliřim'10 - XII. Akademik Biliřim Konferansı Bildirileri*. 10 - 12 şubat 2010, Muđla Üniversitesi.

YÖK (2014), *Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul Ve Esaslar*. Ankara.